

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ก
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
วิธีดำเนินการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 สภาพความเป็นอยู่ของชาวอีสาน	4
การประกอบอาชีพทำนาและปลูกพืชอื่น ๆ	4
การประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์	15
การทำหัตถกรรม	18
การประสบปัญหาภาวะฝนแล้ง	20
การประสบปัญหาภาวะน้ำท่วม	33
การเกิดโรคระบาด	34
การแก้ปัญหาของรัฐ	35
บทที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างชาวอีสานกับรัฐ	51
ลักษณะการเมืองการปกครอง	51
ลักษณะการปกครองแบบท้องถิ่น	53
ความสัมพันธ์ระหว่างราชธานีกับหัวเมืองในภาคอีสาน	58

สารบัญ (ต่อ)

หัวเรื่อง	หน้า
การควบคุมกำลังคน	62
การเกณฑ์แรงงาน	69
การเก็บส่วยในหัวเมืองอีสาน	78
ปัญหาในการเสียส่วย	89
การเก็บค่าราชการ	97
บทที่ 4 การปรับปรุงการบริหารราชการในหัวเมืองอีสาน	115
สาเหตุการปรับปรุงการบริหารราชการ	118
นโยบายไทยเพื่อคุ้มครองดินแดนลุ่มแม่น้ำโขง	127
นโยบายการปรับปรุงการบริหารราชการ	130
การปรับปรุงการบริหารราชการ	147
ผลการปรับปรุงการบริหารราชการ	167
บทที่ 5 ปฏิบัติการต่อการปรับปรุงระบบบริหารราชการ	176
การเกิดกบฏผู้มีบุญ	176
สาเหตุการเกิดเหตุการณ์ผู้มีบุญ	180
พฤติกรรมของการต้านอำนาจรัฐ	186
พฤติกรรมของขบวนการผู้มีบุญ	191
การปราบกบฏผู้มีบุญ	193
การต่อต้านของขุนนางท้องถิ่น	200
บทที่ 6 พัฒนาการของสังคมอีสาน	216
สภาพสังคมของชาวอีสาน	216
การขยายตัวทางการค้าโดยเส้นทางรถไฟ	234
การพัฒนาบ้านเมืองโดยการวางสายโทรเลข	248
การค้าบริเวณลุ่มแม่น้ำในภาคอีสาน	253
การค้าในบริเวณลุ่มแม่น้ำโขง	264

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1	เตรียมดินเพื่อปลูกยาสูบบริเวณหาดริมแม่น้ำโขง ที่อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม 7
2.2	โรงแรมใบยาสูบ อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม 8
2.3	พันเอกมหาอำมาตย์ตรี พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าวัฒนา ข้าหลวงต่างพระองค์สำเร็จราชการมณฑลลาวพวน (พ.ศ. 2442 – 2449) 9
2.4	กระโจก เป็นภาชนะจักสานขนาดใหญ่ใช้ในการขนส่งข้าวเปลือกด้วยเกวียน 13
2.5	พระยาประจันตประเทศธานี (โง่นคำ พรหมสาขา ณ สกลนคร) 16
2.6	การเลี้ยงกระบือ ที่จังหวัดสกลนคร 17
3.1	เงินฮาง 80
3.2	โคต่างบรรทุกสิ่งของ 85
4.1	พระยากำแหงสงคราม 131
4.2	พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม ข้าหลวงต่างพระองค์สำเร็จราชการหัวเมืองลาวพวน 136
4.3	พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ข้าหลวงใหญ่หัวเมืองลาวกาว 137
4.4	พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงพิชิตปรีชากร 143
4.5	สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย เสด็จตรวจราชการเมืองนครพนม และเมืองมุกดาหาร เมื่อ พ.ศ. 2449 166
5.1	พระญาณรักจิต เจ้าคณะมณฑลอิสานและผู้อำนวยการศึกษามณฑลอิสาน . 182
6.1	กำแพงเมืองนครราชสีมาก่อนการบูรณะ 217
6.2	ตึกดิน อาคารพาณิชย์รุ่นแรกของมหาสารคามอยู่บริเวณหน้าวัดโพธิ์ศรี อาคารหลังนี้เป็นของนายทองดี หิตาภิรตะ พ่อค้าที่ย้ายมาจากนครราชสีมา 218
6.3	ตลาดโพธิ์กลาง นครราชสีมา เมื่อประมาณ 100 ปีมาแล้ว 219
6.4	การขนส่งสินค้าทางเรือในแม่น้ำมูล ที่ตลาดท่าช้าง นครราชสีมา เมื่อประมาณ 100 ปีมาแล้ว 220

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
6.5 โหวกเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน	222
6.6 ระตะ เทวียนขนาดเล็กพาหนะสำคัญที่ใช้ในการเดินทาง และขนส่งสินค้าในภาคอีสาน	224
6.7 ชายชาวภูตา	230
6.8 เงินรูเปีย	233
6.9 รถไฟปล่องกระโถนกับรถโบกี้รุ่นแรก	238
6.10 ทหารช่างวางรางรถไฟที่ทำช่าง นครราชสีมา	243
6.11 โรงโทรเลขเมืองนครราชสีมา	250
6.12 โรงสีไฟริมแม่น้ำชีที่บ้านท่าสะแบง ตำบลมะมัว อำเภอวิบูลย์ จังหวัดร้อยเอ็ด	254
6.13 ไหลปลาแดก มีลักษณะเป็นไหที่มีปากสองชั้น	255
6.14 อาคารพาณิชย์ในตลาดเก่าริมฝั่งแม่น้ำชี จังหวัดยโสธร	257
6.15 แม่น้ำมูลบริเวณแก่งสะพือ อำเภอพิบูลย์มังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี	258
6.16 อาคารพาณิชย์รุ่นเก่าที่ตลาดอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี	260
6.17 แม่น้ำโขงที่ผาแต้มอำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี	263
6.18 เรือกลไฟของฝรั่งเศสที่ใช้เดินเรือในแม่น้ำโขง	275
6.19 โขงเจ้าเมืองสกลนคร พระยาประจันตประเทศธานี ใช้เป็นที่อยู่และว่าราชการ	279

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	บัญชีการเก็บเงินค่าราชการแก่พวกนักเรียนราชการซึ่งเคยได้รับใช้สอย พวกเจ้าเมือง กรมการ ปีหนึ่งคนละ 4 บาท และเพิ่มเป็นเงินเดือนเจ้าเมือง กรมการในมณฑลอุดร	99
6.1	ภาษีอากรและจำนวนเงิน	268